

JAARVERSLAG 2024

INLEIDING

In 2018 is de Stichting Joods Erfgoed Harderwijk opgericht. De jaren 2018, 2019 en begin 2020 stonden in het teken van het ontwikkelen van de digitale expositie, te weten de animatiefilmpjes en de documentaire over de Joodse Harderwijkers. In 2020 brak de coronapandemie uit. In 2022 kon de draad weer opgepakt worden en de expositie ging weer open. De vrijwilligers stelden zich gelukkig weer beschikbaar. Toen ontstonden de plannen om de tentoonstellingsruimte grondig op te knappen en te vernieuwen. Hoe kreeg dat alles een vervolg in 2024?

2024

Bestuurlijke ontwikkelingen

In 2024 heeft Anton Daniels afscheid genomen als bestuurslid, hij blijft inhoudelijk adviseur. Herman van Splunter heeft een time out, maar hoopt t.z.t. weer mee te doen. Er zijn nieuwe bestuursleden benoemd: Jan Wallet en Erik van Marle.

De Antisemitisme Experience

In 2023 is het plan opgevat om de activiteiten van Sjah te actualiseren, de expositieruimte te vernieuwen en op een eigentijdse manier vorm te geven. De provincie Gelderland en de gemeente Harderwijk stelden financiën beschikbaar voor de planontwikkeling. Met behulp en op advies van het Stedsmuseum Harderwijk is bureau Kinkorn uitgekozen om plannen te ontwikkelen. Dit bureau was bekend met de Joodse geschiedenis. Immers, dit bureau zal in opdracht van de provincie de belevingszuilen ontwikkelen voor gemeenten op de NW Veluwe. Die zuilen moeten het Joodse verhaal, de holocaust, vertellen. Een antisemitisme experience is een sterk vervolg op dat plan.

Samenwerking Stichting de Oude Synagoge

De Stichting Joods Erfgoed Harderwijk heeft een gebruikersovereenkomst met de Stichting de Oude Synagoge, het bestuur van het inloophuis, de hoofdhuurder van het pand. Hierin is het medegebruik van de bovenzaal geregeld, waar Sjah een expositie ingericht heeft. Inmiddels zijn er o.a. een herinneringswand, fotowand en animatiefilms en documentaire te zien. Het bestuur van het inloophuis, Stichting de Oude Synagoge, uitgenodigd mee te praten over de vernieuwing van de expositie. Zij waren aanwezig bij de gesprekken met architect en bureau Kinkorn en waren enthousiast over de plannen. Gedurende deze gesprekken groeide de wens om als één organisatie/rechtspersoon verder te gaan. De drie doelstellingen kunnen gezamenlijk opgepakt worden, te weten: ontmoeten, herdenken en educatie. Beide stichtingen waren ervan overtuigd dat één organisatie een steviger fundament is.

In januari is het Bidbook definitief vastgesteld en konden de plannen worden uitgewerkt. Als eerste moest het pand worden aangepakt en voor de verbouwing moest financiering worden gezocht. Daarom tekenden in april 2024 de besturen: van Sjah en van Stichting Oude Synagoge een intentieovereenkomst waarin ze de samenwerking bekrachtigden en waarin ze stelden dat ze streefden naar een fusie per 1-12-2024.

Met die intentieverklaring konden beide besturen aan de slag. Er gebeurde echter niets. Integendeel, begin september trok het bestuur van de Stichting de Oude Synagoge zich terug. Voor Sjah toch nog onverwacht. De financiële en overige toezeggingen werden ingetrokken en het medegebruik werd beëindigd. Dat bestuur besloot het inloophuis te sluiten en de stichting op te heffen. En daarmee beëindigde zij ook de huur van het pand. Vanaf 1-12-2024 is er geen opvang en inloop meer en is het gebouw de Synagoge gesloten.

Hoe verder?

Een teleurstellende ontwikkeling. Hoe nu verder? De Stichting Joods Erfgoed heeft niet de middelen zich te binden aan een huurcontract voor het hele gebouw. De eigenaar ontbeert inkomsten en ziet zich genooddaakt het pand te verkopen. Om die reden heeft Sjah contact gezocht met het gemeentebestuur. Immers, het gebouw is een rijksmonument en de enige fysieke herinnering aan de Joodse gemeenschap. Dit pand zou toch niet zomaar in handen van projectontwikkelaars moeten komen. Het College B&W toont zich bereid om een oplossing te vinden en mogelijk tot aankoop van het pand over te gaan. Het eerste kwartaal 2025 hoopt het bestuur er met de gemeente uit te komen. Intussen zijn er ook gesprekken met de provincie in het kader van de regiodeal. Vervolgens kunnen de plannen bijgesteld worden en kan het bestuur tot uitwerking overgaan.

Doorgaande activiteiten 2024 educatie en documentatie

Gelukkig konden de reguliere activiteiten ook in 2024 uitgevoerd worden.

a. Herdenken

Het jaar begon met de Auswitch herdenking in januari, in het bijzijn van burgemeester en wethouder. Rabbijn Lody van de Kamp begeleidde de herdenking en sprak de Joodse gebeden uit. De namen van de omgebrachte Harderwijkse Joden zijn genoemd, waarbij een kort in memoriam uitgesproken werd.

In mei legde het bestuur bloemen bij de algemene dodenherdenking.

b. De expositie

Vanaf begin mei 2024 tot eind oktober 2024 is de expositie 3 en tijdens de schoolvakanties 4 middagen bemenst geweest. Een groep van plm. 20 vrijwilligers heeft een kleine 550 bezoekers ontvangen. Op de Open Monumentendagen bezochten nog eens 300 bezoekers de expositie. Er werden verhalen verteld en ervaringen gedeeld. In het gastenboek lezen we: *"Interessant (...) het filmpje laat mooi zien hoe dit mooie gebouw er uit gezien heeft"* en *"Het was voor ons een verrassende ervaring (...) een geslaagd bezoek aan dat kleine, specifieke museum."*

Ook tijdens de uren voor inloop konden geïnteresseerden de expositie bekijken. Het Westerborkpad loopt langs de synagoge. Als wandelaars hun traject in Harderwijk starten, kunnen ze op eigen gelegenheid een kijkje nemen bij de expositie, evenals langs wandelende toeristen. Het audiovisueel materiaal vertelt het verhaal.

Daarnaast zijn er diverse groepen op bezoek geweest. Ook zijn er lezingen verzorgd op locatie. Rond de viering van de bevrijding op 5 mei kwamen basisschoolklassen de expositie bezoeken en informatie ophalen.

c. Heruitgave "Joodse Harderwijkers" van Anton Daniels.

Dit boek dat in 2013 uitkwam, is zo goed als uitverkocht. Het is een samenvatting van het onderzoek naar het leven van de Joden in Harderwijk, dat door Anton Daniels is uitgevoerd. Het vormt de basis voor de activiteiten die door Sjah ontwikkeld worden. Ook het bidbook is er op gebaseerd. De auteur Anton Daniëls werkt aan een herziene uitgave. De journalist (ook historicus) Jan Ruijne verzorgt de redactie. Schrijver en redacteur hopen eind 2024 het boek herschreven te hebben. Het bestuur heeft naar financiële middelen gezocht en die gevonden, zodat in 2025 het boek opnieuw uitgegeven kan worden.

d. Samenwerken versterken met organisaties

- Stadsmuseum Harderwijk

Er was al een goede samenwerking met het Stadsmuseum, deze is door de plannen m.b.t. tot de kwaliteitsslag versterkt.

- Stadsgidsen

De beide organisaties voor rondleidingen in de stad, te weten Het Stadsgilde Harderwijk en Rondeel, hebben een informatieavond gevolgd door de stichting en nemen dit gebouw met haar geschiedenis mee in hun rondleidingen. Regelmatig staan er groepjes bij het pand en luisteren naar de verhalen die over dit pand te vertellen zijn.

- De historische vereniging Herderewich is medeoprichter van de Stichting en betrokken.

- Viering 80 jaar vrijheid in Harderwijk.

SJEH is actief in de organisatie van de viering van de bevrijding in 2025

- Syneon

SJEH is lid van het netwerk SYNEON, een samenwerkingsverband tussen synagogen in Noord en Oost-Nederland. De verschillende organisaties ontmoeten elkaar jaarlijks en onderhouden contact via de digitale media.

- Samenwerken met Joodse organisaties op de NW Veluwe

Veluwe Remembers is onderdeel van Gelderse toeristenorganisatie Veluwe Alliantie en bevordert het herinneringstoerisme met betrekking tot de herdenking van de gebeurtenissen in de Tweede Wereldoorlog. In dat kader - tachtig jaar vrijheid in 2025 - zoeken de Joodse organisaties in de 6 Noord-Veluwse gemeenten elkaar op. De Veluwe Alliantie wil langs de zeven gemeenten een belevingsroute ontwikkelen en in 2025 in elke gemeente een zgn. "belevingszuil" plaatsen. Het gaat om gemeenten aan het Westerborkpad, de wandeling langs spoorlijn van

Amsterdam naar Westerbork. Nijkerk, Putten, Ermelo, Harderwijk en Nunspeet liggen direct langs de spoorlijn. We maken een afslag naar Apeldoorn en Elburg.

- Samenwerking met Cultuurlust, Regionaal Erfgoed

Cultuurlust organiseert de lessen voor het basisonderwijs. In regionaal verband wordt er een lesprogramma erfgoed ontwikkeld. Via Cultuurlust doet de Stichting Joods Erfgoed daaraan mee. Voor het Regionaal Erfgoed Congres in november heeft ook de Sjah een workshop gegeven.

- In december aangesloten bij het toen opgerichte landelijke netwerk Joods Erfgoed

e. Communicatie en PR

SJEH geeft een digitale nieuwsbrief uit. Inmiddels is het aantal lezers verdubbeld naar 240 adressen. In 2024 zijn er 5 nieuwsbrieven uitgegaan. Daarnaast beheert SJEH een website: www.sjah.nl Er is

een facebookpagina aangemaakt. En via kranten en toeristeninformatie wordt er gewerkt aan naamsbekendheid.

En de Sticthing is gestart met een donateursregister.

De stichting heeft materialen voor het invullen van een kraam. Meerdere vrijwilligers staan er regelmatig mee op bijeenkomsten.

Tenslotte

Er gebeurt veel (en terecht) rondom het herdenken van en herinneren aan de Harderwijkse Joodse samenleving. De Stichting Joods Erfgoed hoopt in 2025 verdere stappen te kunnen zetten.

Het bestuur per 31-12-2024

Voorzitter/secretaris: Matty Moggré

Penningmeester: Jan Wallet

Coördinatie vrijwilligers en bezoeken: Albert Bos.

Projectontwikkeling Erik van Marle

Anton Daniels is geen bestuurslid meer, maar blijft inhoudelijk adviseur.

Herman van Splunter heeft een time out.

STICHTING JOODS ERFGOED IN CIJFERS

Aantal vrienden (nieuwsbrief	230
Aantal nieuwsbrieven	6
Aantal vrijwilligers	26
vrijwilligersbijeenkomsten	3
Bezoek aan Apeldoornse Bos	2 x
Open middagen	75
Geregistreerde bezoekers	800
Aantal geschatte bezoekers, buiten de openingstijden	300
Bezoek van schoolklassen (po en mo)	10
Bezoek van groepen (max. 30 deeln)	8
Verzorgde lezingen	4
Bijeenkomsten in het kader van Veluwe Alliantie	
Bijeenkomsten ontwikkeling Antisemitisme experience	